

Common Reporting Standard ako nová výzva pre finančné inštitúcie

Common Reporting Standard as a New Challenge for Financial Institutions

Ing. Vladimír PETRÍK

Abstrakt

Príspevok sa venuje problematike unifikovanej výmeny daňových informácií, ktorá v poslednej dekáde zaznamenala významný rozvoj. Skutočnosť, že dochádza k obligatórnej úprave výmeny daňových informácií medzi krajinami, kladie nové požiadavky obzvlášť na finančné inštitúcie. Vo všeobecnosti sa za začiatok myšlienky jednotnej výmeny daňových informácií označuje zavedenie FATCA. Common Reporting Standard, teda vyššie spomenutá jednotná výmena daňových informácií, je významným krokom k globálnej daňovej transparentnosti. Zatiaľ je zapojených 97 jurisdikcií, pričom 56 krajín sa zaviazalo implementovať tieto pravidlá už v roku 2016, napr. vrátane Slovenskej a Českej republiky.

Kľúčové slová

Daň, offshore, transparentnosť, Common Reporting Standard, finančná inštitúcia.

Abstract

The article is dealing with unified exchange of tax information that records an important growth within last decade. The fact that there is an obligatory regulation of the exchange of the tax information among countries imposes new requirements especially on the financial institutions. In general, the implementation of FATCA can be considered as the beginning of the idea of unified exchange of tax information. Common Reporting Standard, therefore above mentioned exchange of tax information is a significant step toward tax transparency. There are 97 countries involved so far, whereas 56 countries agreed to implement these rules in the year 2016, e.g. including Slovak and Czech Republic.

Key words

Tax, Offshore, Transparency, Common Reporting Standard, Financial Institution.

JEL Classification

G28

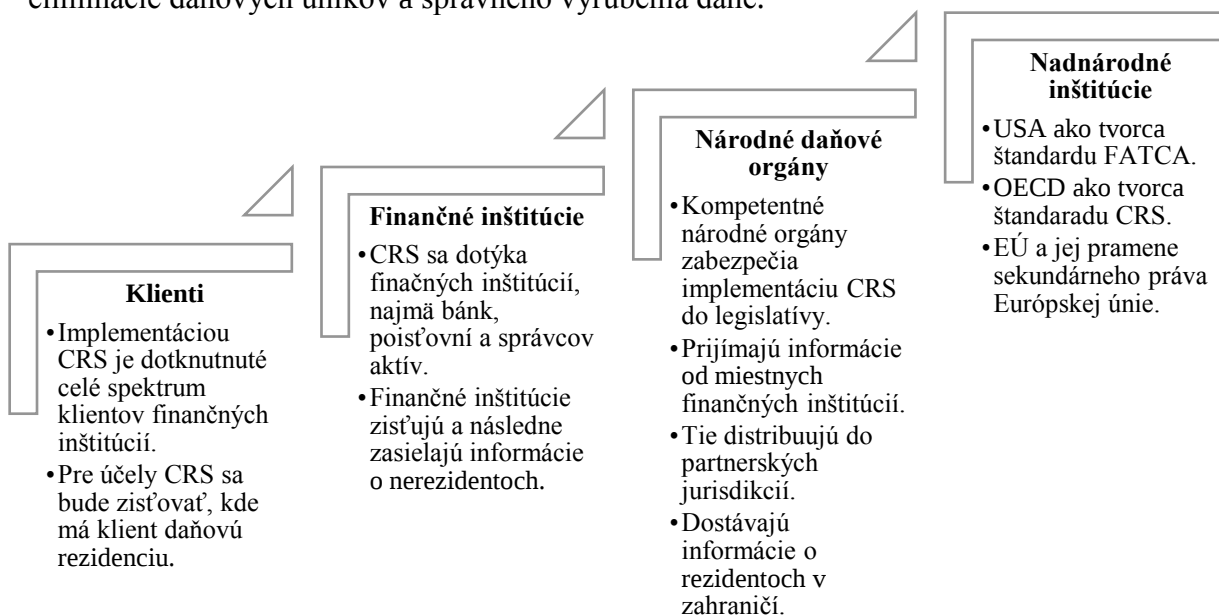
Úvod

Výmena daňových informácií na nadnárodnej úrovni je významným nástrojom v boji proti daňovým únikom. Údaje z Finančnej správy SR naznačujú, že v roku 2014 bolo realizovaných 9 756 prípadov medzinárodnej výmeny informácií medzi SR a inými krajinami, z toho približne 93,25 % sa týkalo dane z pridanej hodnoty a 6,75 % priamych daní, pričom pri priamych daniach ide o medziročný nárast o 20 %. Z geografického hľadiska z 82 % išlo o susedné krajiny Slovenskej republiky, najmä Maďarsko, Českú republiku a Poľsko [1]. Vznik potreby výmeny daňových informácií je na jednej strane nepochybne motivovaný ekonomickými integračnými procesmi prebiehajúcimi v globálnej ekonomike, ako napr. globalizácia, medzinárodná ekonomická interdependencia a regionalizácia [5] a na strane druhej aj snahou jednotlivých krajín zabezpečiť dostatočný daňový výnos. Cieľom príspevku je identifikovať základné aspekty implementácie CRS štandardu vo finančných inštitúciách.

1. Charakteristika CRS

Implementácia Common Reporting Standard (ďalej len „CRS“) definuje obzvlášť pre finančné inštitúcie nové povinnosti, keď budú musieť zisťovať a hlásiť daňovú rezidenciu svojich klientov. Ako konštatuje Kubinec, anonymné uchovávanie finančných prostriedkov na zahraničných účtoch bude pre firmy aj občanov ťažšie [4].

Základnou myšlienku CRS je zasielanie informácií o finančných účtoch klientov-nerezidentov z daňového pohľadu, kompetentným orgánom štátnej správy rezidentskej krajiny za účelom eliminácie daňových únikov a správneho vyrubenia dane.

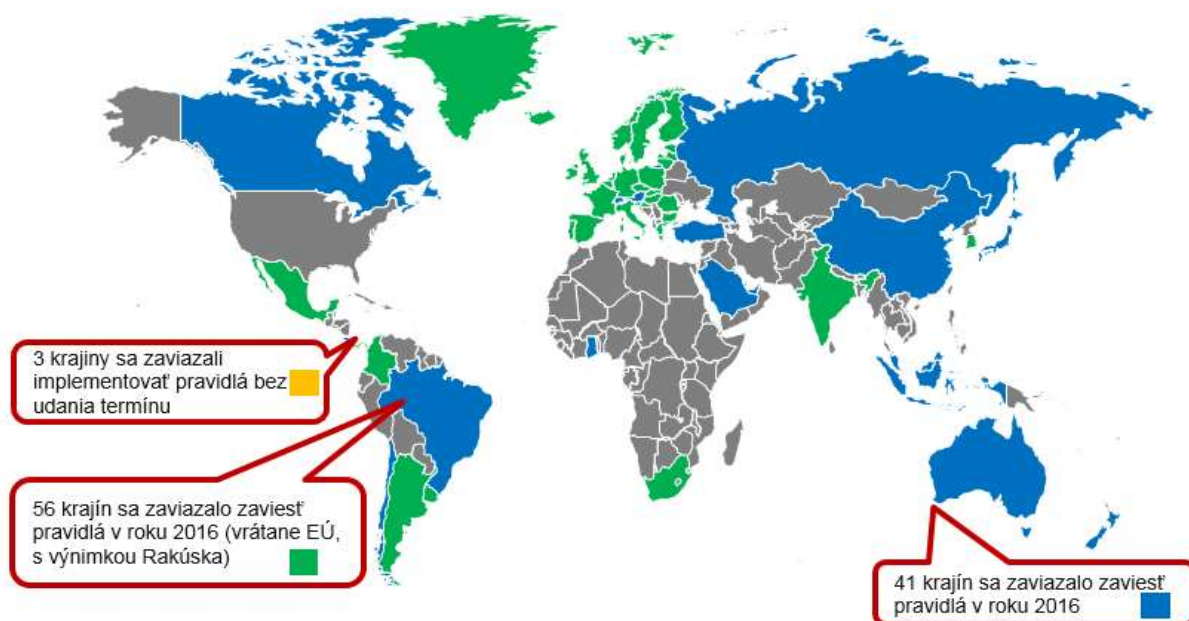
Obr. 1 Zainteresované subjekty v implementácii CRS

Zdroj: Vlastné spracovanie

Predmetom CRS sú nové finančné účty otvorené od 1. 1. 2016, ale je povinnosťou finančných inštitúcií doplniť príslušné údaje aj u už existujúcich účtov. To sa má vykonať počas nasledujúceho roka, prípadne dvoch rokov, v závislosti od typu účtu.

Rozsah informácií podliehajúcich oznamovacej povinnosti je definovaný v Oddiele I Štandardu CRS. Oddiel I je ďalej členený na pododdiely, pričom pododdiely A a B špecifikujú informácie podliehajúce oznamovacej povinnosti všeobecne, zatiaľ čo pododdiely C až F identifikujú vybrané výnimky a špecifiká týchto údajov. Rozsah reportovaných údajov závisí od toho, či ide o fyzickú alebo právnickú osobu, pričom v princípe ide o jej základné identifikačné údaje, číslo účtu, zostatok na účte a i. Predmetom oznamovania sú teda najmä údaje o právnických a fyzických osobách so sídlom v inej jurisdikcii, teda nerezidentoch, ktoré sú majiteľmi finančných účtov. Tieto informácie o finančných účtoch budú vymieňané vzájomne medzi daňovými orgánmi zúčastnených krajín prostredníctvom lokálnych finančných inštitúcií.

Vychádzajúc z oficiálneho dokumentu OECD z 11. decembra 2015, celkovo 56 jurisdikcií prijalo štandard od roku 2016 a 41 jurisdikcií od roku 2017 (celkovo 97 jurisdikcií) [6].

Obr. 2 Krajiny zapojené do implementácie CRS

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa [6]

Vznik daňovej rezidencie v Slovenskej republike definuje bližšie zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v aktuálnom znení.

V niektorých prípadoch môže dôjsť ku konfliktu dvojitej rezidencie, ak je považovaný za daňového rezidenta dvoch zmluvných štátov v súlade s ich národnými predpismi. V takomto

případe sa daňová rezidencia určuje uplatnením rozhraničovacích kritérií v príslušnej bilaterálnej zmluve o zamedzení dvojitého zdanenia.

2. Legislatívna úprava CRS

OECD na žiadosť skupiny G20 definovala štandard s cieľom zvýšiť transparentnosť daňových tokov. Obsah štandardu je založený na nasledujúcich východiskách:

- Spoločná dohoda medzi jurisdikciami.
- Jednotný formát automatickej výmeny informácií.
- Spolupráca finančných inštitúcií.

Common Reporting Standard je súčasťou rozsiahlejšej reakcie OECD na problematiku daňových únikov. Ide o tzv. Štandard pre automatickú výmenu informácií v daňovej oblasti (z angl. Standard for Automatic Exchange of Financial Information in Tax Matters) z júla 2014, ktorého súčasťou je práve aj CRS. Celkovo tento štandard obsahuje štyri časti: Model Competent Authority Agreement (CAA), Common Reporting Standard (CRS), CRS komentár a používateľská príručka k CRS XML schéme [7].

Nosným legislatívnym prameňom tejto problematiky v EÚ je Smernica Rady 2014/107/EÚ z 9. decembra 2014, ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ, pokiaľ ide o povinnú automatickú výmenu informácií v oblasti daní. V podmienkach EÚ je pre členské krajiny záväzné transponovanie tejto smernice do svojho právneho poriadku do konca roka 2015. Táto smernica EU preberá požiadavky štandardu OECD. Jedinou výnimkou z krajín EÚ, ktorá smernicu neimplementuje od 1.1.2016, ale s ročným odkladom, teda od 1.1.2017 je Rakúsko.

Pristúpenie krajiny k štandardu sa realizuje prostredníctvom podpísania Multilaterálnej dohody o automatickej výmene informácií (ďalej len „Dohoda“). Samotná skutočnosť, že krajina k dohode pristúpila, ešte nezakladá jej platnosť. Článok 7 tejto Dohody definuje vstup Dohody do platnosti, ktorý súvisí najmä s implementáciou potrebných právnych opatrení [3].

V Slovenskej republike sú tieto nadnárodné požiadavky implementované do zákona č. 359/2015 zo dňa 10.11. 2015 o automatickej výmene informácií o finančných účtoch na účely správy daní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon“). Účelom zákona je implementácia smernice EÚ a dohody FATCA, teda naplnenie medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky v daňovej oblasti. Zákon je platný od 09.12.2015 a účinný od 01.01.2016. Pre porovnanie, v Českej republike je smernica č. 2014/107 Rady EU implementovaná do zákona č.164/2013 Sb., o mezinárodní spolupráci při správě daní.

Medzinárodná výmena daňových informácií v súčasnosti prebieha v oblasti priamych daní najmä na základe zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia a smernice Rady č. 2011/16/EÚ o administratívnej spolupráci v oblasti daní a zrušení smernice 77/779/EHS. V oblasti

nepriamych daní je to zase na základe nariadenia Rady (EÚ) č. 904/2010 o administratívnej spolupráci a boji proti podvodom v oblasti dane z pridanej hodnoty.

3. Genéza názorov vedúca k CRS

Americký právny predpis FATCA (ďalej len „Foreign Account Tax Compliance Act“) je považovaný za hlavný vzor tvorby CRS.

Ide taktiež o jednotný formát automatickej výmeny informácií, ktorý bol prijatý v marci 2010 v USA.

Cieľom FATCA, podobne ako CRS, je zabrániť daňovým poplatníkom (v prípade FATCA ide o amerických daňových poplatníkov) realizovať daňové úniky utajovaním finančných aktív v zahraničných finančných inštitúciách. FATCA bola vo svojich počiatkoch považovaná za značne komplikovanú, najmä z pohľadu realizácie, nakoľko obsahuje relatívne vysoký počet potrebných údajov a požiadaviek, ktoré je potrebné spracovať a taktiež sa pri jej implementácii odhalili rozdielne národné prístupy k ochrane osobných údajov. Tieto skutočnosti viedli k vzniku bilaterálnych dohôd medzi USA a partnerskými štátmi [4]. Obsahom dohody je v podstate akceptácia záväzku partnerského štátu, že vytvorí požadované podmienky a zabezpečí, aby lokálne finančné inštitúcie mohli agregovať a následne distribuovať požadované údaje lokálnemu orgánu štátnej správy, ktorý ich bude následne zasielať do USA. Na základe uvedeného je možné vidieť značnú podobnosť medzi CRS a FATCA.

Najvýraznejším špecifikom odlišujúcim CSR od FATCA je jeho rozsiahlosť a globálna previazanosť krajín. Kým FATCA sa sústreďuje iba na americké daňové subjekty, CSR sa koncentruje na všetky zúčastnené krajiny súčasne. Z toho vyplýva aj vysoká úroveň vzájomnej previazanosti krajín a globálny charakter štandardu.

Spoločným motivátorom pravidiel FATCA a neskôršie aj CRS, je narastajúca nespokojnosť verejných inštitúcií s výnosom z výberu daní. Tento vývoj je okrem iného determinovaný aj finančnou a hospodárskou krízou a jej dôsledkami v oblasti verejných financií. V poslednej dekáde bolo odhalených niekoľko prípadov neželanej daňovej optimalizácie, najmä u transnacionálnych korporácií. V súčasnosti je možné v médiách nájsť celú škálu rôznych káuz, ktoré zmenili vnímanie závažnosti daňových únikov v spoločnosti a stali sa zdrojom debát o legálnosti a morálnosti daňovej optimalizácie prostredníctvom medzinárodného daňového plánovania. Pre lepšiu ilustráciu uvádzame niekoľko príkladov takýchto káuz:

- Významným motivátorom zavedenia FATCA bola kauza švajčiarskej banky UBS v roku 2009. Americká vláda odhalila americké daňové subjekty ukrývajúce značné hodnoty, neuvedené v ich daňových priznaniach.

- Ďalšími príkladmi sú kauzy Google vo Veľkej Británii a Írsku, kaviarenský reťazec Starbucks, či Amazon, využívajúce medzinárodné daňové plánovanie v Luxembursku, Írsku, či Holandsku. Súhrnne sa tieto kauzy označovali ako „Luxembourg Leaks“ [2].

4. Dopady na finančné inštitúcie

Finančná inštitúcia (jej definíciu ponúka Zákon) má dve hlavné úlohy vyplývajúce zo CRS:

1. Identifikácia klientov, ktorí nie sú daňoví rezidenti danej krajiny (sú teda nerezidenti).
2. Zasielanie ročných správ o týchto klientoch (nerezidentoch).

Je dôležité poznamenať, že banka ako taká neposkytuje daňové poradenstvo svojim klientom, obzvlášť nie prostredníctvom bankových poradcov, ktorí sú najčastejšou skupinou pracovníkov v kontakte s klientmi. Pravdaže, bankový poradca môže poskytnúť klientovi určité informácie, napr. všeobecne známe pravidlá určenia daňovej rezidencie, no rozhodujúca zodpovednosť je na klientovi. CRS teda nezakladá nové povinnosti banky pri pomoci klientovi určiť jeho daňovú rezidenciu. Je pravdepodobné, že banky vytvoria informačné materiály pre klientovi, prípadne dodatočne vyškolia bankových poradcov, aby mohli klientom odborne a uspokojivo poradiť pri rozhodovaní o ich daňovej rezidencii. V súčasnom vysoko konkurenčnom prostredí na bankovom trhu je základná pomoc klientovi pri určovaní daňovej rezidencie nevyhnutnosťou.

Finančné inštitúcie sú teda v princípe nútené upraviť svoje interné procesy, najmä predajné procesy, aby zabezpečili efektívny zber a následnú distribúciu týchto informácií. Tieto procesné zmeny sú vykonávané na vlastné náklady. Pri definovaní týchto procesov je potrebné pamätať aj na súlad s ďalšími regulátornými a legislatívnymi požiadavkami, napr. so Zákonom o ochrane osobných údajov.

V zásade možno konštatovať, že nie je pre banku dôležité, aký bol vývoj daňovej rezidencie klienta v priebehu kalendárneho roka, alebo aké zdaňovacie obdobie klient uplatňuje (kalendárny rok/hospodársky rok), nakoľko CRS predstavuje stavový indikátor, nie tokový a určujúci je stav k 31.12. kalendárneho roka. Dôležité je, aby informácia k tomuto dátumu bola aktuálna.

Postupy slovenských finančných inštitúcií vytvorené v rámci plnenia si povinností vyplývajúce z CRS sa nevzťahujú na klientov, ktorí sú daňovými rezidentmi Spojených štátov amerických. Napríklad v prípade fyzických osôb sa interné predpisy CRS nevzťahujú na klientov, ktorí majú miesto narodenia v USA, sú štátnymi občanmi USA, alebo majú daňovú povinnosť v USA. U týchto klientov sa postupuje podľa samostatných usmernení pre FATCA.

Implementácia CSR sa odrazí aj v produktovej dokumentácii finančných inštitúcií, napríklad v oblasti všeobecných obchodných podmienok a informácií pre zákazníkov. Rozšírením dokumentácie bude aj prehlásenie o daňovej rezidencii klientov.

Vzhľadom na to, že implementácia CRS sa je efektívna od 1.1.2016, prvé údaje budú finančné inštitúcie hlásiť kompetentnému orgánu štátnej správy v roku 2017, pričom toto oznamovanie sa bude realizovať každoročne.

Záver

Cieľom príspevku bolo identifikovať základné aspekty implementácie CRS štandardu vo finančných inštitúciách. Problematika CRS je pravdaže značne rozsiahlejšia, kde sa dotýka problematiky identifikácie daňovej rezidencie klienta, či prístup v prípade pasívnych nefinančných entít.

Autor považuje za prekvapujúce, že súčasťou zainteresovaných krajín zapojených do procesu implementácie CRS sú aj mnohé „offshore“ jurisdikcie, využívané v globálnom podnikateľskom prostredí pre účely medzinárodného daňového plánovania. Ide napríklad o Britské Panenské Ostrovy, Kajmanské ostrovy, Bermudy, Barbados, či Cyprus.

Problematika implementácie a realizácie CRS v praxi znamená delegáciu identifikačných a monitorovacích činností na finančné inštitúcie, ktoré pre nich budú predstavovať nové náklady v oblasti administratívy, IT a vzdelávania zamestnancov. Dôležitým faktorom na úrovni finančných inštitúcií je aj ochrana osobných údajov, či problematika bankového tajomstva, pričom zber a následné zasielanie údajov jednotlivých klientov musí byť v súlade s aktuálnou právnou úpravou. Otázna bude aj časová a finančná náročnosť zisťovania daňovej rezidencie už existujúcich klientov, ktoré si vyžiada nové požiadavky na viazanie personálnych kapacít. Je teda možné konštatovať, že implementácia CRS štandardu predstavuje aktuálne jednu z najväčších výziev pre finančné inštitúcie na Slovensku. Za obdobné významné rozšírenia povinností bánk možno považovať implementáciu FATCA a opatrení proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti (tzv. „AML“).

Budúci vývoj ukáže, či implementácia CRS štandardov predstavuje prvý krok smerom k harmonizácii daňových systémov v globálnom meradle.

Použitá literatúra

- [1] FINANČNÁ SPRÁVA SR. 2015. *Medzinárodná spolupráca pri správe daní* [online]. Bratislava: Finančná správa Slovenskej republiky. [cit. 22.01.2016]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/pre-media/novinky/archiv-noviniek/detail-novinky/_medzinarodna-spolupraca-ts/bc>.
- [2] GALIZALIA, M. et al. 2014. *Luxembourg Leaks Database* [online]. Washington: The International Consortium of Investigative Journalists. [cit. 22.01.2016]. Dostupné na: <<http://www.icij.org/project/luxembourg-leaks/explore-documents-luxembourg-leaks-database>>.
- [3] KPMG. 2014. *Automatic Exchange of Information The Common Reporting Standard* [online]. International Cooperative (“KPMG International”). [cit. 22.01.2016]. Dostupné na: <<https://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/frontiers-in-tax/Documents/the-common-reporting-standard.pdf>>.
- [4] KUBINEC, M. 2015. Automatická výmena informácií v oblasti daní – pohroma pre finančné inštitúcie alebo spása pre verejné financie? In *Biatic*. Bratislava: Národná banka Slovenska. Vol. 23, 4/2015. s. 25-28. ISSN 1335 – 0900.
- [5] KUZMIŠIN, P. a kol. 2010. *Svetová ekonomika*. Vyd. 2. Košice: Technická univerzita v Košiciach. 390 s. ISBN: 9788055304137.
- [6] OECD. 2015. *AEOI: Status of Commitments (as at 11 December 2015)*. [online]. Paríž: Organisation for Economic Co-operation and Development. [cit. 22.01.2016]. Dostupné na: <<http://www.oecd.org/tax/transparency/AEOI-commitments.pdf>>.
- [7] OECD. 2015. *Common Reporting Standard (CRS)*. [online]. Paríž: Organisation for Economic Co-operation and Development. [cit. 22.01.2016]. Dostupné na: <<http://www.oecd.org/tax/automatic-exchange/common-reporting-standard/>>.

Kontaktné údaje

Ing. Vladimír Petřík
Komerční banka, a.s.
Václavské Nám. 796/42
110 00 Praha 1
Česká republika
petrik.vladimir01@gmail.com